

Арт-терапевтична
АСОЦІАЦІЯ

ЦІЛЮЩІ СИЛИ ПРИРОДИ: ЕКО-АРТТЕРАПІЯ

Науково-практичні нариси

Київ, 2021

УДК 159.98

ББК 84.5

Цілющі сили природи: еко-арттерапія. Вознесенська О.Л., Подкоритова Л.О. (Ред.). Київ: ФОП «Назаренко Тетяна Вікторівна», 2021. – 188 с.

Мета книги полягає у поширенні знань щодо можливостей застосування еко-арттерапії та ресурсів природного середовища задля зцілення і психологічної допомоги особистості.

Еко-арттерапія – методологічний підхід в арттерапії, спрямований на відновлення глибинного зв'язку людини з природою через творчу діяльність. Основна ідея підходу полягає у пошуку засобів самовираження в природному середовищі, які сприяють досягненню свого способу контакту зі світом, подоланню наслідків відчуження людини від природи та вирішенню актуальних проблем. Посібник містить теоретичні положення та практичні рекомендації щодо застосування арттерапії в контексті взаємодії з довкіллям. Визначено особливе місце арттерапії в розвитку екологічної свідомості. Проаналізовано сучасні мистецькі тенденції та застосування ленд-арту в арттерапії. Розглянуто ландшафтну арттерапію. Наведено низку авторських арттерапевтичних методик та технологій із застосуванням образів природи, природних матеріалів, сміття. Описано використання метафоричного еко-відео як новітньої форми арттерапії – медіа-арттерапії. Проаналізовано природні стихії та можливості роботи з ними у тілесно-орієнтованій, танцювально-руховій, арттерапії та з використанням МАК.

Автори наголошують на важливості усвідомлення зв'язку між людиною та довкіллям, формування екологічного мислення і свідомості та віднайдення шляхів оптимального розвитку особистості в максимально далекій перспективі, а також вироблення нових методів збереження біосфери планети.

Адресований викладачам психології, студентам, науковцям, учителям, практичним психологам, працівникам соціальних служб, а також усім, хто цікавиться арттерапією і проблемами довкілля.

© ВГО «Арт-терапевтична асоціація», 2021

Зміст

Природа і мистецтво (Йоганн-Вольфганг Гете, переклад Максима Рильського)	5
Передмова. Цілюща сила природи (Олександра Нестерова)	6
Природа зовні і всередині нас (Валерія Палій)	11
Ленд-арт та еко-арт: світові тенденції розвитку мистецтва (Олена Вознесенська)	26
Містерії лісу: обґрунтування ландшафтної психотерапії (Андрій Старовойтов, переклад Тетяна Гнедкова)	55
Арттерапія образами природного простору (Катерина Реброва)	78
Метафоричне еко-відео: використання в освіті та психотерапії (Олександра Нестерова)	89
Енергія стихій, людське тіло і танець (Людмила Мова)	98
Екоресурс та коучинг: від першооснови до цілісної структури особистості (Віктор Панасюк)	108
Артбук природи як засіб саморегуляції (Вікторія Назаревич)	125
Особливості застосування асамбляжу (Оксана Скнар)	140

Знахідки морського узбережжя: методики роботи з природними матеріалами (Олена Дацун)	148
Сміття як ресурс (Лариса Подкоритова)	163
Післямова. Крапля в океані, яка змінить світ (Олена Вознесенська, Лариса Подкоритова)	182
Інформація про авторів	184

Ленд-арт та еко-арт: світові тенденції розвитку мистецтва

Роль мистецтва у житті суспільства важко переоцінити. Розвиток суспільства, його перебудова і трансформація залежать від розвитку мистецтва, його передбачення майбутнього, усвідомлення і узагальнення перешкод на цьому шляху. Створюючи образ, художник збирає у ньому загальні риси дійсності, найбільш типові та зрозумілі, і виражає ці риси у художній формі. І чим більш тонко митець відчуває реальність, тим більше людей притягує цей образ, задовольняючи естетичні чи інші потреби людей, тим більшого впливу він має на життя суспільства. Мистецтво через образи прекрасного має потужний вплив на емоційну сферу людини: загострює почуття і відчуття, підвищує тонус, розфарбовує світ у різні кольори і відтінки.

Отже, будь-який *витвір мистецтва* — це не лише погляд художника, віддзеркалення його світобачення і почуттів, але і відображення того часу, того суспільства, в якому цей художник творить. Мистецтво завжди відповідає запитам суспільства, в якому воно зародилося.

Глобальні кризи, світові війни, тоталітарні режими ХХ століття, безліч руйнівних революцій, реформ, безжалісних соціальних експериментів зі стрімким розвитком науки і технологій, прискоренням ритму життя людей зумовлюють розвиток мистецтва, яке є відображенням подій цього часу і взаємостосунків митців із життям. Отже, мистецтво — це соціальне явище, що бере участь у соціальних суспільних трансформаціях, іноді віддзеркалюючи їх, а іноді — кидає виклик, здійснюючи естетичний вплив на кожну конкретну людину і спільноту взагалі.

Коли ми говоримо про сучасне мистецтво, маємо на увазі й сукупність мистецьких практик, що склалися у другій половині ХХ століття, і *contemporary art* — «актуальне мистецтво, і «новітнє мистецтво», що виникло на межі ХХ-ХХІ століть. Процес формування сучасного мистецтва ще триває, зараз можна казати лише про форми, методи, деталі та структурні елементи того, що є «неочевидним цілим» (Смирна, Хаматов). У тому вигляді, в якому мистецтво існує на сьогодні, воно сформувалося у 1960-70-х роках і було пошуком альтернатив модернізму часто

Під час рецептивної арттерапії людина переживає велику гаму почуттів, і має можливість їх відреагувати: поплакати, посміятися тощо. Через ідентифікацію із персонажами можуть «піднятися» власні приховані почуття і з'явитися можливість виплакати власний біль, виразити власну злість. А багато сучасних митців націлені на творче перетворення довілля, пробудження людей щодо збереження природи. **Так, мистецтво не може вирішити всі екологічні проблеми, але воно сприяє їх усвідомленню, і, відповідно, – вже є стратегією для майбутніх змін.**

Список використаних джерел

- Вознесенська, О. Л. (2013). Арттерапевтичний простір постмодерністського часу. У П. В. Лушин, А. П. Чуприков та ін. (Ред.). *Простір арттерапії: зб. наук. ст.*, вип. 1(13), (с. 26-37). Київ: Золоті ворота.
- Вознесенська, О. Л. (2019-1). Багатошарові світи Коракріта Арунанодчая. *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page7573728.html.
- Вознесенська, О. Л. (2019-2). «Водні» павільйони. У *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page6582581.html.
- Вознесенська, О. Л. (2019-3). В'язаний підводний світ Christine and Margaret Wertheim. У *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page6623602.html.
- Вознесенська, О. Л. (2019-4). Глибока синява моря Франції. У *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page6700437.html.
- Вознесенська, О. Л. (2019-5). Жінки в сучасному мистецтві. У *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page6648521.html.
- Вознесенська, О. Л. (2019-6). Північні країни: зв'язки та контакти. У *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page7592705.html.
- Вознесенська, О. Л. (2019-7). Саудівська Аравія – східна чарівна казка. У *Світ сучасного мистецтва*. Взято з mylookatcontemporaryart.tilda.ws/page8825553.html.
- Гаврилюк, Л. (2016). *Экология и искусство: «Удивительное ощущение – чувствовать мир живым»*. Взято з greenbelarus.info/articles/19-01-2016/ekologiya-i-iskusstvo-udivitelnoe-oshchushchenie-chuvstvovat-mir-zhivym.
- Ееман, Р. (2002). «Живой музей» Нью-Йорка. В А. И. Копытин (Ред.) *Арттерапия в эпоху постмодерна*, с. 70-84. Санкт-Петербург: Речь, Семантика-С.

- Ионесов, В. И., & Куруленко, Э. А. (2013). Культура, миротворчество и социальное подвижничество в региональных проектных практиках. Журнальный клуб Интелпрос, *Культурологический журнал*, №1, 2013. Взято з sr-journal.ru/rus/journals/193.html&j_id=13.
- Копытин, А. И. (2002). Новые направления арттерапии и их роль в клинической практике. В А. И. Копытин (Ред.) *Арттерапия в эпоху постмодерна*, с. 7-14. Санкт-Петербург: Речь, Семантика-С.
- Котломанов, А. О. (2015). Паблик-арт: страницы истории. Искусство в контексте природы и природа в контексте искусства. *Вестник СПбГУ*, сер. 15. вып. 2, 75-86.
- Невлютов, М. Р. (2016). Экологическое искусство как стратегия трансформации города. *Артикульт*, № 22 (2-2016) июнь-сентябрь, 61-70. Взято з cyberleninka.ru/article/n/ekologicheskoe-iskusstvo-kak-strategiya-transformatsii-goroda.
- Маньковская, Н. Б. (2000). *Эстетика постмодернизма*. Санкт-Петербург: Алетейя.
- Сенина, А. (2019). *Каким должно быть искусство, чтобы побуждать к заботе об экологии*. Взято з buro247.ru/news/culture/28-jul-2019-art-climate-change.html.
- Смирна, Л., & Хаматов, В. (2016). *Модерное, современное и новейшее искусство: попытка осмысления понятий*. Взято з artukraine.com.ua/a/modernoe-sovremennoe-i-noveyshee-iskusstvo--popytka-osmysleniya-ponyatiy/#.XJ6rD9hS-9I.
- Торин, А. (2018). *Дэвид Датуна: искусство как миротворчество*. Взято з interaffairs.ru/news/show/20188.
- Трунов, Д. (2005). Перфоманс как арт-терапевтическая техника. В *XX Мерлинские чтения: матер. межрегион. юбил. науч.-практ. конф.* (19-20 мая 2005 г.). В 3 ч. Ч. II, (с. 312-321). Пермь: Перм. гос. пед. ун-т.
- Хрусталёва, М. А. (2004). Nature-art: искусство в пейзаже. *АртХроника*, № 5, // *Артхроника*. Взято з artchronika.ru/category/gorod.
- Экологическое искусство*. Режим доступа: hisour.com/ru/ecological-art-21062.
- Commoner, B. (1971). *The Closing Circle: Nature, Man, and Technology*. New York: Knopf.
- Rouille, A. (2015). *Lamode du contemporain*. Retrieved from paris-art.com.